

prof. dr hab. Urszula Chęcińska

Uniwersytet Szczeciński
checinska1@wp.pl

Rodzina Strumiańska w aspekcie pedagogicznym

Fenomen przynależności do wspólnoty strumiańskiej, którą utworzyli w latach 1961-1996 Joanna i Jan Kulmowie, nie został jeszcze właściwie opisany. W oparciu o epistolografię strumiańską, dokumentującą kształtowanie się strumiańskiej „geometrii i kultury zaufania”, opisany zostanie strumiański model wychowania implikujący najlepsze wzorce. Jego efektem staje się tożsamość strumiańska, która zyskuje uznanie społeczne i nabiera szczególnego znaczenia. Rzeczywistość Strumian i literatura strumiańska przeplatając się ulegają konwencjonalizacji. Tworzą archetypowy stosunek więzi międzyludzkich, które stanowią przeciwwagę wobec wirtualnej eksterytorialności.

dr Renata Doniec

Uniwersytet Jagielloński
updoniec@cyf-kr.edu.pl

Relacje rodzinne a kultura wychowawcza rodziny XXI wieku

W części pierwszej wystąpienia przedstawiona zostanie próba rekonstrukcji modelu relacji rodzinnych w XXI wieku w oparciu o analizę poglądów wybranych badaczy późnej nowoczesności. W tej perspektywie wychowanie postrzegane jest jako procesy dokonujące się w interakcjach, które istocie ludzkiej pozwalają odnaleźć się w swoim człowieczeństwie (K. Schaller). W części drugiej teoretyczny model relacji rodzinnych (typowy dla ponowoczesnej rodziny) zostanie skonfrontowany z wynikami badań własnych, ukazującymi wzory relacji rodzinnych – w kulturze wychowawczej rodziny – w aspekcie międzypokoleniowym. Porównanie wyników analiz części pierwszej i drugiej pozwoli określić stan i dynamikę przemian współczesnej rodziny polskiej w sferze kultury stosunków międzyludzkich, jak również opowiedzieć na pytanie, w jakim zakresie sprzyjają one młodemu człowiekowi w rozwijaniu swojego człowieczeństwa.

dr Alicja Adamięc-Zgraja

Studium Pedagogiczne, Uniwersytet Jagielloński
alicia.adamięc-zgraja@uj.edu.pl

Rozumienie roli matki i ojca – szansa czy zagrożenie dla podejmowania tych ról w przyszłości

W związku z polityczno-społeczno-ekonomicznymi przemianami zachodzącymi na przełomie XX/XXI wieku w Polsce uzasadnione jest poddanie analizie postrzegania ról matki i ojca. Zważywszy na zachodzące procesy westernizacji, globalizacji czy sekularyzacji, można spodziewać się, iż w zakresie rozumienia ról rodzicielskich nastąpiły zmiany postępujące w kierunku ich upodobnienia, odejścia od ich tradycyjnego definiowania i pełnienia, a poprzez to wpływające na funkcjonowanie rodziny w ogóle. Referat prezentuje efekty badań, w których uczestniczyło 659 studentów w wieku 20 – 29 lat, odpowiadających na pytania o to, w jaki sposób rozumieją role rodzicielskie i czy pozostaje to w związku z ich planami odnoszącymi się do osobistych planów prokreacyjnych.

dr Miłosz Babecki

Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie
frozenstar@o2.pl

Atrofia więzi rodzinnych w najnowszym dramacie polskim. Przyczyny, przebieg, konsekwencje

Homogenizacja kultury, umasowienie, przenikanie rzeczywistości i jej medialnego obrazu stwarza poczucie, zacierania się granic. e stopniowo się zacierają. Dramatopisarze nie ignorują tych przemian. Analizowane w tekście artykułu utwory oparte są na zaburzonej relacji interpersonalnej, w której podstawowe trzy składniki: zaufanie, lojalność i solidarność uległy osłabieniu i rozerwaniu. Dramaty przedstawiające „modelowe” polskie rodziny ukazują w jaki sposób zmieniający się paradygmat kulturowy powoduje, że pojęcia modelu czy też archetypu oraz utrwalone w świadomości i powiązane z nimi znaczenia ulegają relatywizacji.

dr Monika Białek

Katedra Kulturoznawstwa, Uniwersytet Gdański
monika-bialek@wp.pl

Obraz polskiej rodziny w reportażu radiowym

Wyjątkowością medium radiowego jest to, że dzięki swojej „nie-widzialności” może podejść bardzo blisko do rozmówcy, może stworzyć atmosferę intymności i dzięki niej przedstawić pogłębiony obraz rzeczywistości. Specyfiką polskiego reportażu radiowego stało się prezentowanie opowieści o zwykłych ludziach, ich codzienności i nadawaniu tym opowieściom artystycznej formy. Dlatego warto przyjrzeć się, jaki obraz polskiej rodziny możemy „zobaczyć” w radiowej przestrzeni dźwiękowej. Czy współczesna rodzina polska to temat interesujący dla polskich reportażyistów?

dr Elżbieta Błotnicka-Mazur

Katolicki Uniwersytet Lubelski

Realizacja marzeń czy podporządkowanie sztywnym ramom konwenansów? Szkic artystyczny inteligencko-ziemiańskiej rodziny Bohdana Kelles-Krauzego

dr Katarzyna Borkowska

Instytut Filologii Polskiej, Uniwersytet Gdański
florczevska@wp.pl

Językowy obraz rodziny we współczesnej prasie (na przykładzie czasopisma „Sukces”)

Celem referatu jest próba zrekonstruowania obrazu rodziny zapisanego we współczesnych tekstach prasowych (na materiale magazynu „Sukces”). Analiza ma wykazać m.in. jak postrzegana jest obecnie rodzina, w jaki sposób jest definiowana i metaforyzowana, jaki jest jej model i funkcje, związany z nią świat wartości i są sposoby jej wartościowania, a także w jakim stopniu prezentowany na łamach *Sukcesu* obraz rodziny podyktowany jest określonym profilem czasopisma (w zamyśle redakcji miesięcznik ten jest *ekskluzywnym magazynem dla kobiet i mężczyzn*).

dr Renata Borzyszkowska

Uniwersytet Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy
renbor@gazeta.pl

Rodzina i rodzicielstwo w dyskursie publicystycznym. Przypadek prasy dla rodziców

Przedmiotem zainteresowania autorki referatu jest rodzina i rodzicielstwo – ich kreacje – w dyskursie publicystycznym reprezentowanym na łamach współczesnej polskiej prasy *parentingowej*. W kilku odsłonach zostaną zaprezentowane wybrane kategorie zjawisk i obiektów konstytuujących rodzinę i rodzicielstwo.

Karolina Kowalska

Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu

Zanim się narodzi... Cięża jako „event”. O zmianie roli i funkcji przyszłych rodziców słów kilka

W swoim wystąpieniu chciałabym ukazać zmianę postrzegania ciąży, która kiedyś była zjawiskiem intymnym, a obecnie została społecznie zawłaszczona i stała się zjawiskiem medialnym. Zajmę się kwestią postrzegania kobiet ciężarnych jako targetu marketingowego; uczestnictwem w *baby show* czy *babyboom* – tak zwanego *ostatniego szaleństwa* przed narodzinami dziecka, polegającego pobycie pary w ośrodku spa w celu nabrania sił przed porodem i wychowywaniem dziecka. Ukażę zmianę w odniesieniu do roli przyszłego ojca, który coraz silniej koegzystuje w kobiecej ciąży np. poprzez syndrom kuwady, uczestnictwo wraz z partnerką w szkole rodzenia, porodzie czy wreszcie wzięcia urlopu tacierzyńskiego.

prof. dr hab. Jolanta Ługowska

Uniwersytet Wrocławski

Rodzina a autorytety. Na przykładzie współczesnej powieści dla młodzieży

Obserwacja współczesnych dokonań w zakresie literatury adresowanej do młodego odbiorcy, zaliczanych do tradycyjnie rozumianej prozy o charakterze społeczno-obyczajowym, prowadzi do interesujących konstatacji odnoszących się zarówno do przemian ukazywanego modelu rodziny jak i do sposobu istnienia w kontekście współczesnej kultury literackiej i w realiach dominującej dziś pedagogiki społecznej gatunku powieści rozwojowej. Interesującą egzemplifikacją obu typów zmian dokonujących się w literaturze dziecięco-młodzieżowej wydaje się twórczość m.in. A. Onichimowskiej, M. Papuzińskiej, B. Kosmowskiej, B. Wróblewskiej czy M. Kondej.

Teksty wymienionych autorek wpisują się w nurt pisarstwa utrzymanego w konwencji realistycznej, którego przedstawiciele sięgają do nowych form ekspresji, imitujących wzory językowych zachowań bliskie współczesnym odbiorcom, przełamując jednocześnie fabularne stereotypy utrwalone w tego typu twórczości.

dr Zbyszek Dymarski

Katedra kulturoznawstwa, Uniwersytet Gdański

zbyszek.dymarski@wp.pl

O „Dialogu zdrady”

W swoim wystąpieniu chciałbym spróbować popatrzeć na sprawę rodziny filozoficznie. Nie będę zatem odpowiadać na pytania o kondycję współczesnej rodziny, gdyż moim celem będzie poszukanie odpowiedzi na pytanie – dlaczego dobra kondycja rodziny jest ważna.

Fundamentem, na którym będę się starał zbudować swoją refleksję jest wizja rzeczywistości rozwijana w kręgu myślicieli zwanych filozofami dialogu. Według nich podstawowe punkty orientacyjne człowiek współczesny znajduje, nie w kontemplacyjnym zachwycie ładem kosmosu i wzorowanym na nim porządku społecznym, lecz w relacjach z ludźmi. Szczególnie ludźmi mu najbliższymi, których obdarza on wielkim zaufaniem.

dr Bogumiła Fiołek-Lubczyńska

Uniwersytet Łódzki

bogumilaf@gmail.com

Anioły bez skrzydeł. Portrety rodzinne we współczesnym dyskursie filmowym

Dyskurs filmowy (dokument i fabuła) szczególnie często podejmuje próbę prezentacji człowieka – bohatera filmowego i jego codziennych problemów. Jeśli opis postaci jest bardzo dokładny, wskazuje punkty zwrotne w życiu bohatera, istotne przemiany, metamorfozy jest typowym **portretem**. Filmowe portrety ludzkie przekonują, że człowiek bywa istotą o cechach anielskich, np. wtedy gdy pomaga innym, potrzebującym ludziom. Pod jego wpływem te ziemskie „upadłe anioły” odnajdują się, by podnieść się z upadku. Anielskość jest tu rozumiana jako dobroć i miłość Boga przekazywana ludziom za pośrednictwem aniołów o ludzkich twarzach.

mgr Aneta Grygiel

Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie

Kształt(y) i model(e) współczesnej rodziny polskiej

Żyjemy w czasach niezwykle dynamicznych przemian, pod wpływem których rodzina ulega coraz większym przeobrażeniom. W jej obrębie pojawiają się nowe, nieznane dotąd wzory zachowań, przekształceniu ulega jej struktura, zakres i kształt ról pełnionych przez jej członków. Coraz powszechniejsze stają się różnorodne alternatywne formy życia małżeńsko-rodzinnego. Istniejące i funkcjonujące w naszym społeczeństwie już wcześniej, lecz do niedawna nie tak powszechne związki nieformalne, czy rodziny monoparentalne (z wyboru). Obok nich pojawia się szeroka gama nieznanych dotąd modeli rodziny: LAT (*living apart together*), DINK (*double income no kids*), czy *dual-career family*; również związki homoseksualne coraz głośniejsze domagają się statusu rodziny. Celem wystąpienia będzie sformułowanie definicji, która w jak najlepszym stopniu określi specyfikę funkcjonowania i charakter współczesnej rodziny.

mgr Dawid Kaiser

Uniwersytet im. A. Mickiewicza w Poznaniu

Regulacje prawne a przemiany rodziny współczesnej. Konfrontacje i alternatywy

Współczesna rodzina podlega wielu regulacjom, w tym w istotnej mierze- prawnym. Wystąpienie zaprezentuje te role z uwzględnieniem aktualnych przemian społecznych oraz zmian prawa w tym zakresie (wzrastająca liczba rozwodów, konkubinaty, pozycja tzw. „euro-sierot”, pary homoseksualne).

mgr Katarzyna Kleiber

Uniwersytet im. A. Mickiewicza w Poznaniu

Wizerunek rodziny w irańskiej kulturze wizualnej – od lat 70. XX w. do chwili obecnej

Wystąpienie poświęcone będzie różnym modelom rodziny ukazującym we współczesnej irańskiej kulturze wizualnej. Ramy czasowe prezentacji obejmą okres od schyłku panowania ostatniego szacha Iranu – Mohammada Rezy Pahlawiego (1941-1979), poprzez czasy islamskiej rewolucji (1979) i wojny iracko-irańskiej (1980-1988), aż do chwili obecnej. Materiał wizualny obejmować będzie przede wszystkim oficjalną ikonografię rodziny: rysunki i fotografie w podręcznikach szkolnych, gazetach oraz państwowych plakatach propagandowych. Celem prezentacji jest przedstawienie zmian w ikonografii rodziny i przeobrażeń w życiu irańskich rodzin, które dokonały się w sferze ról przypisywanych poszczególnym jej członkom, hierarchii oraz w zakresie obowiązków rodziny względem państwa. Przedmiotem analizy będzie relacja między ikonografią przedstawiającą model idealny a rzeczywistą sytuacją irańskiej rodziny wyłaniającą się z badań antropologicznych.

dr Elżbieta Kościńska

Uniwersytet Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy

Człowiek stary w rodzinie współczesnej w opiniach seniorów

Bez ludzi starszych nie można wyobrazić sobie rodziny i społeczeństwa. Są oni potrzebni do pełniejszego funkcjonowania, do wychowania i socjalizacji młodszych członków rodziny. Czy w XXI wieku, epoce kultu młodości i komputera podobnie postrzegają swoje role w rodzinie sami seniorzy? O to zapytano 450 ankietowanych, w ramach badań przeprowadzonych przez studentów w ramach seminariów magisterskich i dyplomowych w UKW w Bydgoszczy i w Powszechnej Wyższej Szkole Humanistycznej „Pomerania” w Chojnicach. Wyniki analizowano według takich zmiennych jak: płeć, miejsce zamieszkania, poziom wykształcenia oraz fakt zamieszkiwania z rodziną lub nie.

mgr Katarzyna Reizer

Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie
k.reizer@poczta.fm

Publiczna naprawa rodziny

W swoim wystąpieniu chciałabym zwrócić uwagę na popularność tych programów, które udzielają różnych porad, dotyczących „naprawy” relacji pomiędzy skłóconymi partnerami (np.: *Rozmowy w toku*, *Mała czarna* itp.). Podobną publiczną formą „uzdrawiania” stają się polskie seriale, których głównym tematem jest przecież rodzina. Interesuje mnie przede wszystkim to, w jaki sposób dzisiejsze „medialne” społeczeństwo reaguje na takie formy prezentacji stosunków międzyludzkich, ukazujących, iż w każdym polskim „serialowym” domu mamy do czynienia z problemem alkoholowym, narkotykami, zdradą itp. Czy fikcyjna rzeczywistość ma jakiegokolwiek odniesienie do realnych sytuacji? Czy wizja takiej rodziny podoba się nam bardziej? I wreszcie czy „podpowiedzi” zawarte w fikcyjnym przekazie bądź programie typu talk-show, są przez nas wykorzystywane do rozwiązania własnych problemów.

dr Małgorzata Rębiałkowska-Stankiewicz

Uniwersytet Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy
malstan@wp.pl

Studenci o współczesnej rodzinie**- diagnoza rzeczywistości i oczekiwania**

Celem artykułu jest analiza opinii studentów dotyczących modeli współczesnej rodziny. Referat przedstawia refleksje studentów pedagogiki dotyczące postrzegania współczesnej rodziny, jej zasobów i braków oraz wyobrażeń o własnej rodzinie. Równocześnie badani odwołują się do wzorców rodziny, których źródłem są media a głównie popularne seriale telewizyjne.

dr Danuta Mucha

Filia Uniwersytetu Humanistyczno-Przyrodniczego
w Piotrkowie Trybunalskim

Topos babci w twórczości Karoliny Kusek dla dzieci

Twórczość poetycka K. Kusek dla dzieci nacechowana jest motywem babci, przywoływanym przez autorkę jako symbol bezpieczeństwa, miłości, opiekuńczości oraz gwarant tradycji. Autorka ujmuje postać babci w różnych aspektach, nie tylko jako opiekunkę domowego ogniska, czy powierniczkę dziecięcych sekretów, ale także babcię – poetkę przybliżającą na stronicach swych książek poetycki testament. Przy całej filozoficznej aurze twórczości K. Kusek nie ma w niej dramatyzmu ani pesymizmu. Poetka –babcia zastanawia się razem z wnukiem nad zjawiskiem przemijania jej życia wpisanego w przemijanie zjawisk przyrody.

dr Paweł Nierodka

Śląska Wyższa Szkoła Zarządzania im. Generała J. Ziętka w Katowicach
nierodka@wp.pl

Filozoficzne podstawy kryzysu współczesnej rodziny

Pytania o współczesną rodzinę zadają m.in. antropolodzy, socjolodzy, etnologzy, pedagogzy. Wielu badaczy dostrzega zmiany tradycyjnie pojmowanego modelu rodziny, niektórzy głoszą kryzys rodziny. Wobec coraz częściej pojawiających się dyskusji dotyczących rodziny w obrębie wspomnianych dyscyplin proponuję powrót do źródeł, do filozofii rozumianej – w jej klasycznym znaczeniu – jako umiłowanie mądrości. Mówiąc o rodzinie poruszę zagadnienia kryzysu współczesnej rodziny, pokazując że ma swe źródło w kryzysie wartości współczesnego człowieka, w braku filozofii życiowej, w braku autorytetu moralnego. W pracy głoszę tezę: z powrotem do człowieka, wartości z powrotem do filozofii, do starożytnych korzeni kultury europejskiej, do tradycji z uwzględnieniem rozwoju człowieka XXI w. W końcowej części artykułu stawiam pytanie – odwołując się do J. Bańki – o człowieka wobec współczesnych przemian cywilizacyjnych, o rodzinę na tle współczesnej cywilizacji.

dr hab. Bożena Olszewska

Uniwersytet Opolski
bozenaolszewska@wp.pl

Obraz rodziny w literaturze „Płomyckowej”

Rezultatem dokonujących się po II wojnie światowej przemian społeczno-obyczajowych była zamiana ról wewnątrz rodziny, a w dalszej konsekwencji rozluźnienie więzi rodzinnych, co obrazuje literatura „Płomyckowa”. Przedmiotem referatu będzie analiza utworów poetyckich i prozatorskich, które ukazują owe przeobrażenia. Pokażę, jak „przetasowanie” układu ról w rodzinie oznaczało odejście od patriarchy w stronę matriarchy, co pociągnęło za sobą nową jakość życia dziecka. Interesować będą mnie kreacje matki oraz ojca, a w dalszej kolejności babci i dziadka. Przyjrę się relacjom między rodzicami a dziećmi.

mgr Magdalena Paszkowska

Uniwersytet Gdański
vatess@o2.pl

Stół rodzinny na przykładzie współczesnych polskich utworów literackich i filmowych

W swoim wystąpieniu chciałabym skoncentrować się na wizerunkach współczesnej rodziny w polskich utworach literackich i filmowych, wykorzystując do tego celu centralny element przestrzeni domu – stół. Zwrócę uwagę na podstawowe cechy, funkcje i cele rodziny, wskazując przy tym na pierwotność wspólnoty rodzinnej. Interesować będą mnie przeobrażenia rodziny polskiej, a swoją uwagę skupię na takich zagadnieniach, jak: procesy, które wpłynęły na przeobrażenia podstaw życia rodzinnego na poziomie biologicznym, ekonomicznym, kulturowym; przemiany, które stały się przyczyną przeobrażeń tradycyjnego modelu rodziny. Skupię swoją uwagę na dwóch aspektach przestrzeni – na sytuacji komunikacyjnej i świecie postaci, w tym kontekście chciałabym zbadać odwieczną funkcję stołu, jako miejsce przekazywania informacji, porozumiewania się.

dr Grażyna Pietruszewska-Kobiela

Akademia im. J. Długosza w Częstochowie
jagrazynkaja@o2.pl

Ryżowe dziedzictwo. Obraz rodziny matriocentrycznej we współczesnej literaturze polskiej (na przykładzie twórczości T. Ferenc).

Zjawiska zapisane w twórczości T. Ferenc są reprezentatywne dla polskiej literatury współczesnej należącej do nurtu oddalającego doświadczenia człowieka ocalonego (w sensie Różewiczowski), niosącego bagaż doświadczeń II wojny światowej, będący postawą pamięci traumatycznej i wzbogacający obszar pamięci autobiograficznej. Bohaterka jej funkcjonuje w dwóch modelach rodziny – przedwojennym (tradycyjna rodzina wiejska, osadzona w przestrzeni natury) i powojennym (rodzina osadzona w przestrzeni kultury, tworzona przez młodą kobietę – żonę i matkę). Wizja życia rodzinnego, będąca echem zjawisk zachodzących we współczesnym świecie, zawiera w sobie elementy dyskursu tożsamościowego, w obrębie którego pojawiają się pytania: „z kogo jestem?; kogo przypominam?; z kim idę przez życie?”.

dr Magdalena Radkowska-Walkowicz

Uniwersytet Warszawski
m.radkowska-walkowicz@uw.edu.pl

Nowe technologie reprodukcyjne a polska rodzina

5 listopada 2008 r. Sejm przyjął ustawę o zmianie ustawy – Kodeks rodzinny i opiekuńczy oraz niektórych innych ustaw – w której znalazł się m.in. zapis: „Matką dziecka jest kobieta, która je urodziła”. Tym samym uregulowano kwestie związane z tzw. macierzyństwem zastępczym (*surrogate mothering*) i zanegowano możliwość prawnego rozdzielenia macierzyństwa na biologiczne i genetyczne. Nowe techniki reprodukcyjne stwarzają jednak problemy nie tylko prawne. W niniejszym eseju skupię się przede wszystkim na polskim dyskursie publicznym wokół *in vitro* i wyłaniającej się z niego wizji rodziny. Wskażę ukryte założenia ideologiczne, a także przeanalizuję tę kwestię pod kątem funkcjonowania kategorii rodzicielstwa prawnego, genetycznego i biologicznego.

dr Joanna Szczepaniak

Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu, Katedra Socjologii i Polityki Społecznej
joanna.szczepaniak@ue.wroc.pl

Współczesne przemiany demograficzne i ich wpływ na zmiany modeli rodzin na Dolnym Śląsku

Przedmiotem zainteresowania autorki są modele rodzin oraz ich przemiany implikowane czynnikami społecznymi, ekonomicznymi oraz demograficznymi. W niniejszym artykule autorka koncentruje się przede wszystkim na współczesnych uwarunkowaniach demograficznych funkcjonowania rodzin na Dolnym Śląsku oraz nowych modelach rodzin kształtujących się pod wpływem owych czynników.

dr Elżbieta Sztankóné Stryniak

Uniwersytet Humanistyczno Przyrodniczy J. Kochanowskiego w Kielcach filia w Piotrkowie Trybunalskim
sztankone@op.pl

Rodziny polsko- węgierskie na Węgrzech

Najczęściej realizowanym modelem rodziny polsko-węgierskiej na Węgrzech w ciągu ostatnich dwóch dekad jest: żona jest Polką, mąż Węgrem, mają dwoje dzieci, rzadziej jedno lub troje. Na jej funkcjonowanie oddziałują stereotypy narodowości, w tym różne stereotypy Polaka i Polki. Zostanie określony wpływ czynników kształtujących poczucie tożsamości narodowej drugiego pokolenia rodzin mieszanych: środowiska, rodziny i szkoły. Nie bez znaczenia w tej kwestii jest problem integracji środowisk polonijnych.

prof. dr hab. Franciszek Rosiński

Uniwersytet Wrocławski

Rodzina nowogwinejska w okresie przemian kulturowych

dr Maria Rólkowska

Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie
maria-rolkowska@interia.pl

Wizerunek rodziny dwukulturowej w dyskursie prasowym (na przykładzie związków polsko-włoskich w prasie polonijnej i polskiej)

Celem tekstu jest prześledzenie, na ile w prasie polonijnej we Włoszech i w prasie polskiej ostatniego dziesięciolecia XX wieku i pierwszego dziesięciolecia XXI wieku obecny jest temat rodziny polsko-włoskiej i jakie zagadnienia dotyczące tego rodzaju związków są poruszane, a także, czy prasa polonijna i polska przedstawia ten temat w taki sam czy też odmienny sposób. Materiał źródłowy referatu stanowią trzy tytuły pism polonijnych: „Quo Vadis. Chrześcijańskie Pismo Polaków we Włoszech”, „Polonia Włoska. Biuletyn Informacyjny”, „Nasz Świat. Dwutygodnik Informacyjny dla Polaków we Włoszech” oraz ogólnopolskie dzienniki, tygodniki i miesięczniki.

dr Monika Samsel-Chojnacka

PWSH, Gdynia
msamsel@wp.pl

Przemiany modelu rodziny w skandynawskiej powieści kryminalnej przełomu XX i XXI wieku

W swoim referacie chciałabym pokazać zupełnie inny model rodziny niż funkcjonujący w większości społeczeństw zachodnich. Mowa tu o Skandynawii, która wykształciła własny, często krytykowany w Polsce system polityki społecznej. Czy jednak rzeczywiście oparcie się na wspólnej odpowiedzialności i solidarności społecznej, tolerancja i szacunek wobec mniejszości, zaufanie wobec państwa i uczestnictwo obywateli w życiu publicznym, to model totalitarny? W referacie chciałabym oddać głos samym Skandynawom, a dokładniej autorom literatury kryminalnej, którzy w swoich powieściach ukazują szeroki przekrój grup społecznych, ich zachowań oraz problemów.

mgr Ewa Sikora

Wyższa Szkoła Informatyki i Ekonomii TWP w Olsztynie
ewa.sikora@uwm.edu.pl

Heterogeniczność rodzin wiejskich jako konsekwencja ewolucji czy efekt uboczny rozwoju obszarów wiejskich

Endogeniczne zróżnicowania regionalne obszarów wiejskich, utrata typowo rolniczego charakteru wsi, jej wielofunkcyjność i wielozawodowość, zanik tradycyjnych form więzi społecznej oraz kultury wiejskiej to najważniejsze z cech charakteryzujących współczesne obszary wiejskie i ich ludność. Przemiany w zakresie struktury społeczno-demograficznej oraz aktywności zawodowej mieszkańców społeczności wiejskich to zjawiska nieodłącznie związane z rozwojem obszarów wiejskich, ale czy powinny być traktowane jedynie jako szansa czy może raczej jako zagrożenie dla rodziny jako całości społeczno-kulturowej, tradycyjnie postrzeganej w szczególności? Warto zatem dokonać pogłębionej analizy w oparciu o materiały źródłowe, aby udzielić odpowiedzi na to i inne pytania.

dr Agnieszka Skolasińska

Uniwersytet Świętokrzyski w Kielcach
agnieszkaskolasińska@poczta.onet.pl

Ucieczka z domu. Od rodzin toksycznych do rodzin alternatywnych w polskiej literaturze i w filmie po 1989 roku

Czy nowe typy relacji, jakie coraz bardziej widoczne są w polskiej kulturze (rodziny gejowskie, przyjacielskie grupy singli, związki partnerskie), to wpływ zachodnio-europejskich wzorców czy reakcja na smutek **pereelowskich** rodzin? W swoim referacie chciałabym wskazać na źródła ograniczeń wpisanych w tradycyjne wyobrażenie rodziny (*Plac Zbawiciela* K. Krauzego, *Weiser Dawidek* P. Huelle, *Absolutna amnezja* I. Filipiak) i zastanowić się nad sposobem opisywania rodzin gejowskich (*Filtry* A. Wiedemanna), związków partnerskich (*Polka* M. Gretkowskiej, *Dom dzienny, dom nocny* O. Tokarczuk), życia singli (J. Pilch, *Pod mocnym aniołem*, *Miasto utrapienia*). Interesuje mnie pęknięcie w kulturowym rozwoju wyobrażenia rodziny, ale szukam również połączeń, momentów przejścia między obrazami bardzo silnych związków opartych na pokrewieństwie a portretami wspólnot z wyboru (*Lala* J. Dehnela).

mgr Kamila Olga Stępień

Wystąpienie niezależne
lilavatii@vp.pl

„Kiedy miłość się kończy...” – rozwód a rodzina

W sytuacji, kiedy następuje znaczny wzrost liczby orzekanych rozwodów, kwestia rozbicia rodziny staje się ważnym tematem o charakterze społecznym i pedagogiczno-psychologicznym. Przedmiotem mojego są skutki rozwodu dla nieletnich dzieci, widoczne w ich funkcjonowaniu emocjonalno-poznawczym, w relacjach z rówieśnikami oraz aktywności szkolnej. Przedmiotem referatu są wyniki badań własnych przeprowadzonych na grupie uczniów klas IV-VI w 2007 roku. W oparciu o zgromadzony materiał badawczy udało się wyodrębnić IV główne typy indywidualnych przypadków dzieci z rodzin rozwiedzionych.

dr Katarzyna Wrońska

Uniwersytet Jagielloński
katarzyna.wronska@uj.edu.pl

Rodzicielstwo jako zderzenie tradycji z nowoczesnością

W swoim wystąpieniu opisuję zadania, w wypełnianiu których rodzice są niezastąpieni. Wśród nich są: przekaz wartości i koncepcji dobra, kształcenie moralnego i społecznego charakteru, dbałość o kulturę i dobre wychowanie oraz troska o prawidłowy rozwój i zabezpieczenie właściwej edukacji. Wypełnianiu tych zadań służą: odpowiedzialność, troska, poświęcenie, miłość, wsparcie i zrozumienie, które wydają się stanowić dobre przygotowanie do wchodzenia w nowoczesny świat i czynne w nim funkcjonowanie i odnajdywanie się w nowych rolach, dobre zabezpieczenie w zderzeniu z prawami konkurencji, rywalizacji, popytu i podaży, umowy-kontraktu, mody, nowości, blichtru, tymczasowości, dystansu, ograniczonej odpowiedzialności itd. Powyższy teoretyczny wywód konfrontuję z wynikami badań ankietowych przeprowadzonych w grupie młodzieży gimnazjalnej i licealnej na temat własnej rodziny.

dr Krystyna Zabawa

Wyższa Szkoła Filozoficzno-Pedagogiczna „Ignatianum” w Krakowie
kzabawa@poczta.onet.pl

Postać ojca w najnowszej literaturze dla najmłodszych

W wystąpieniu podejmuję temat ojca – jego postaci, pozycji w rodzinie, relacji ojciec matka oraz ojciec dziecko – na podstawie analizy literatury dziecięcej ostatniego dziesięciolecia. Interpretacji poddane zostaną teksty i ilustracje stanowiące integralną i równoprawną część książek dla najmłodszych. Wnioski zostaną skonfrontowane z najnowszymi badaniami socjologicznymi i psychologicznymi dotyczącymi ojcostwa i ról ojcowskich w XXI wieku. Czy literatura dla najmłodszych odzwierciedla w wybranym aspekcie rzeczywistość? Czy pozostaje w kręgu przedstawień tradycyjnych (XIX-XX-wiecznych)? Czy kreuje świat idealny lub pożądany z wychowawczego/psychologicznego punktu widzenia? Czy może pełnić rolę terapeutyczną?

dr Joanna Szydłowska

Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie
j_szydłowska@op.pl

Portret rodzinny we wnętrzu. Funkcje i dysfunkcje współczesnej rodziny w twórczości prozatorskiej i dramaturgicznej Doroty Masłowskiej

Konceptualizację obecności struktur rodzinnych w twórczości D. Masłowskiej uporządkowano w czterech kategoriach: a) rodzina a stratyfikacja generacyjna; b) rodzina a wartości i wzory kulturowe; c) rodzina jako źródło tożsamości; d) semantyzacja przestrzeni domu rodzinnego. „Rodzina jako źródło cierpień” – mogliby powiedzieć bohaterowie Masłowskiej. Dla nich jawi się ona jako związek toksyczny: jeśli nie wprost szkodliwy, to prowokacyjnie obojętny. Materiałem analitycznym są powieści (*Wojna polsko-ruska pod flagą biało-czerwoną, Paw królowej*) oraz dramaty sceniczne (*Dwoje biednych Rumunów mówiących po polsku, Miedzy nami dobrze jest*).

dr Tomasz Tomasik

Akademia Pomorska w Słupsku
doktom@univ.gda.pl

„(...) syn niepodobny do marzeń”. Relacje rodzinne na podstawie twórczości i korespondencji Zbigniewa Herberta

W swoim wystąpieniu chcę się zająć analizą twórczości poetyckiej oraz wydawanej od niedawna korespondencji Zbigniewa Herberta, ale w taki sposób, aby zrekonstruować jej konteksty psychologiczne, socjologiczne, antropologiczne. Wezmę pod uwagę relacje wobec ojca, matki, siostry, zmarłego w dzieciństwie brata, a także innych członków rodziny. W szczególności interesuje mnie to, w jaki sposób owe relacje wpływają na kształtowanie się tożsamości męskiej Herberta oraz obecne w jego twórczości dyskursy na temat kobiecości i męskości.

mgr Paweł Urgacz

Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie
pawelurgacz@gmail.com

Rodzina w świetle Katolickiej Nauki Społecznej

Człowiek, będąc istotą społeczną, swoje człowieczeństwo może w pełni urzeczywistnić tylko wspólnie z innymi ludźmi. Jak zauważa w encyklice *Immortale Dei* papież Leon XIII człowiekowi wrodzone jest „żyć w społeczeństwie, w odosobnieniu bowiem nie może on opatrzyć niezbędnych potrzeb życia ani umysłu, ani serca odpowiednio wykształcić”. Katolicka Nauka Społeczna na pierwszy plan wysuwa rodzinę jako społeczność podstawową w najszerszym tego słowa znaczeniu. Za cel autor stawia sobie ukazanie istoty, celów, zadań i funkcji rodziny oraz określonych obowiązków i przynależnych jej praw jakie zarysowują się wraz z nauce Kościoła.

dr Dorota Utracka

Akademia im. Jana Długosza w Częstochowie, Instytut Filologii Polskiej
d.utracka@gazeta.pl

Antropologia rodziny w polskiej mitobiografistyce lat dziesiątych XX wieku.

Referat prezentuje psycho-socjologiczno-kulturowe paradygmaty rodziny, jakie buduje polska mitobiografistyka inicjacyjna oraz krąg tzw. „prozy interakcji rodzinnych”. Eksplorację mitu rodziny w polskiej prozie lat dziewięćdziesiątych można ująć w postaci trzech wzajemnie przenikających się nurtów: 1) prozy psychologicznej, 2) mitobiograficznej wraz z tzw. „prozą inicjacyjną” i 3) „prozy miejsca”. Przedmiotem analizy będą m.in. powieści G. Strumyka *Zagłada fasol*, *Kino-lino* i *Podobrazie*; Z. Rudzkiej *Białe klisze*, I. Filipiak *Absolutna amnezja*, A. Szymańskiej *Święty grzech*, M. Saramonowicz *Siostra*, M. Holender *Klinika lalek*, K. Dunin *Tabu*. Szkic ma na celu rejestrację ewolucji znaczeń mitologii rodzinnej w kulturze XX wieku, aż do studiów nad ponowoczesnym krajobrazem po rodzinie tradycyjnej, „nuklearnej”, zastępowanej współcześnie przez „familijne konstelacje rodzinnych patchworków”.

mgr Mirosław Wątroba

Kolegium Pracowników Służb Społecznych w Bielsku-Białej, Uniwersytet im. A. Mickiewicza w Poznaniu, Zespół Szkół Ekonomicznych w Pszczynie
mirkoff@poczta.onet.pl

Prawne modele rodziny

Trudno wyobrazić sobie relacje wewnątrzrodzinne oparte prawie wyłącznie na normach prawnych, natomiast nie sposób zaakceptować niemożności ingerencji z zewnątrz w sytuacji zagrożenia dobra dziecka. Klasycznie pojmowana rodzina, torpedowana hasłami równouprawnienia, zakazem dyskryminacji ze względu na orientację seksualną, zwiększającą się ilością pozwów rozwodowych, ogarnięta kryzysem w zakresie ról pełnionych przez jej członków, domaga się także ochrony ze strony prawa, zwłaszcza przez powoływanie do życia nowych instytucji służących pomocą rodzinie, a w szczególności mających na uwadze dobro dziecka. Modele rodziny kształtowane przez prawo służą przede wszystkim przywróceniu właściwych relacji między jej członkami i dobru dziecka, stąd też koniecznym staje się nieustanne doskonalenie regulacji prawnych służących tym właśnie celom.

dr Anna Więclawska

Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu
anwiec@wp.pl

Kryzys czy zwiastuny nowego ojcostwa?

Współczesny kryzys rodziny łączy się w znacznej mierze z zakwestionowaniem roli, jaką powinien w rodzinie odgrywać mąż i ojciec. Kryzys ojcostwa polega m.in. na braku ojca w rodzinie, jego zewnętrznej i wewnętrznej nieobecności w życiu rodziny, a zwłaszcza w wychowaniu dzieci. Kryzys ojcostwa polega także na jego dewaluacji. Ojciec – męska mama, ojciec na „ławce rezerwowych”, mężczyzna „wykastrowany”, ojciec tragiczny, ojciec inseminator, mężczyzna - nieodpowiedzialny „facet”: rozbita ojcostwa tożsamość – oto kilka jej przejawów.

Współczesny kryzys ojcostwa trzeba więc rozpatrywać na szerszym tle coraz wyraźniej jawiącego się kryzysu rodziny.